

از کارهای آزمایشگاه فیزیک پزشکی

درمان زونا بوسیله امواج و راء صوتی (اولتراسون)

دکتر ذبیح الله عزیزى
استاد فیزیک

دکتر فریدون منوچهریان
استاد کرسی فیزیک

دکتر نصرت الله گلبلان مقدم

رئیس درمانگاه

بیماری زونا که در بعضی از کتب پزشکی در ردیف بیماریهای عفونی بنام زونا انفکسیو (۱) یا تب زوستر (۲) ذکر شده است عده‌ای از پزشکان متخصص اعصاب بعثت آنکه عامل آنرا و پروسی میدانند که در روی اعصاب تأثیر می‌نماید (۳) آنرا بیماری عصبی دانسته‌اند و پزشکان متخصص پوست بعثت تظاهرات پوستی این بیمار را جزو بیماریهای پوستی خوانده‌اند.

ما در این مقاله از علائم و علل بیماری و طبقه بندی آن بحثی نمی‌نمائیم ولی آنچه که بیمار آنرا ناراحت می‌سازد درد شدید و طاقت فرسای این بیماری میباشد که گاهی بجدی است که کوچکترین تماس با تاوولها غیر قابل تحمل و ناراحت کننده است بخصوص در موقع بهبودی بشورات این درد بعدا کثرت می‌رسد و گاهی پس از بهبود تاوولها درد ماهها و حتی سالها باقی میماند اما شدت آن کمتر است اکثر بیمار آنرا در موقع خواب ناراحت می‌سازد بطوریکه بعضی از بیماران غالب شبها تا صبح بیدارند. بیمارانی نیز دیده میشوند که پس از دو سال درمان هنوز از درد زونا رنج میبرند و بقول آنها کسی از درد شدید ایشان با خبر است که باین بیماری مبتلا شده باشد.

۱ - Zona infectieux

۲ - Fièvre Zoster

۳ - Virus neurotrope

بهر حال با وجود مطالعات دقیق و مساعی خستگی ناپذیر پزشکان بیماریهای داخلی، عصبی و پوستی هنوز هم بدرمان قطعی این بیماری توفیق نیافته‌اند، اخیراً با مطالعاتی که روی امواج و راء صوتی بعمل آمده است اثر تسکین دهنده آن در دردهای زونا مسلم و قطعی شده است و با ساختن دستگاههای دقیق اولتراسون و استفاده آن در پزشکی موفق به نجات بیماران از این دردهای شدید و غیر قابل تحمل گردیده‌اند (۱).

در آزمایشگاه فیزیک دانشکده پزشکی که مرکز تعلیماتی است از نقطه نظر تجسس و تحقیق چندین بیمار مبتلا به زونا که بوسیله اساتید محترم دانشگاه از جمله جناب آقای دکتر محمدعلی ملکی استاد کرسی بیماریهای پوستی معرفی شده‌اند. با امواج اولتراسون تحت درمان قرار گرفتند که نتایج و اثرات نیکو و قطعی آنرا بشرح زیر بنظر خوانندگان محترم میرسانیم.

شرح حال بیمار اول: بانوم... که در پهلو در مسیر عصب بین دنده‌های هفتم و هشتم تا زیرپستان طرف راست تاولهای زونا و درد مربوط به آن ایشانرا ناراحت ساخته بود و با وجود معالجات دقیق و کاملی که انجام گرفته بود بهبود نیافته در تاریخ ۱۵/۹/۳۸ با امواج و راء صوتی تحت درمان قرار گرفتند. در موقع مراجعه آثار بشورات در مسیر اعصاب فوق مشاهده شد که بعضی از آنها هنوز خشک نشده و بسیار دردناک بود بحدی که بیمار قادر به پوشیدن لباس خود نبود چه کمترین تماس البسه مشار، الیها را فوق العاده ناراحت میساخت.

در جلسه اول معالجه با قدرت ۸ وات برسانتیمتر مربع و مدت ۵ دقیقه شروع گردید رور بعد بیمار اظهار داشتند که پس از ۱۶ شب کم خوابی شدید و ناراحتی برای اولین بار در کمال آرامش خوابیده است از نظر احتیاط و اینکه بهبود بیمار در اثر

۱ - برای اطلاع بیشتری از طرز تولید و کاربرد دستگاههای اولتراسون به مقاله مندرج

شماره بهمن ۱۳۳۸ این مجله صفحه ۶۲۷ مراجعه شود.

معالجه با اولتراسون بوده است روز دوم قدرت امواج به ۰٫۵ وات تقلیل داده شد ولی روز بعد بیمار اظهار داشتند که مجدداً درد در مسیر تاولها پیدا شده است بنابراین قدرت امواج را در جلسات بعد به ۰٫۸ وات و تدریجاً يك وات برسانتیمتر مربع افزایش دادیم و همه روزه حتی روزهای تعطیل درمان تاده جلسه متوالی ادامه یافت که به بهبود کامل درد و از بین رفتن آثار تاولها منجر گردید و حتی تاکنون که بیش از ۳ ماه از پایان معالجه می گذرد با اطلاعی که از حال ایشان در دست است بهبودی کامل و قطعی بوده و هیچگونه ناراحتی ظاهر نگردیده است .

شرح حال بیمار دوم - آقای - م.م. ۶۰ ساله در تاریخ ۳۸۱۱۱۹ بعلت ابتلای بزونا با معرفی جناب آقای دکترملکی مراجعه نمودند از یکماه قبل ابتدا در ناحیه بناگوش چپ احساس درد شدید و سوزش می نمایند روز سوم تاولهای زونا ظاهر بیمار مدت یکماه نزد پزشکان داخلی و پوست بدرمان طبی و موضعی میپردازند بیشتر داروهای مصرف شده از نوع کورتن آنتی بیوتیکها ویتامینها و قرص وروغن مسکن بوده است در موقع مراجعه آثار التیام تاولها در نواحی قدامی سینه و پشت گردن و شانیه چپ مشاهده میشد که بشدت دردناک بوده و کمترین تماس با آنها بیمار را بسختی رنج میداد معالجه با اولتراسون در ۱۳ جلسه همه روزه بمدت ۵-۱۰ دقیقه و بقدرت از ۰٫۵ الی يك وات برسانتیمتر مربع بطور موضعی انجام گردید در تاریخ ۳۸۱۱۲۵ درد کاملاً بهبودی یافت .

شرح حال بیمار سوم - آقای ف. ن. ۶۵ ساله از دو سال و نیم قبل مبتلا به زونا گردیده و درد بحدی شدید بوده است که مدت ۳ ماه در بیمارستان استکهلم و ۳ ماه در منزل بستری شده اند، در تاریخ ۳۸۱۲۱ باراهنمائی جناب آقای دکترملکی به آزمایشگاه فیزیک مراجعه نمودند. آثار بیماری بصورت سیکاتریس و زیکولهای زونا در پشت و پهلوی راست مشاهده میشد که فوق العاده حساس و تماس لباس بیمار را ناراحت ساخته بود . مشالیه در ۱۲ جلسه بطور نامرتب (بعلت کثرت مشغله) بمدت ۵ تا ۱۰ دقیقه و قدرت ۰٫۸ الی ۳ وات برسانتیمتر مربع بوسیله اولتراسون تحت

درمان قرار گرفتند از جلسه دوم به بعد بطور وضوح احساس بهبودی نمودند ولی بعلت نامرتب بودن جلسات معالجه و عدم مراجعه ایشان بهبودی نسبی حاصل نمودند و بقول ایشان درد باندازه‌ای قابل ملاحظه تخفیف و تسکین یافته است .

شرح حال بیمار چهارم - بانو ط - الف - ۶۰ ساله از یکسال و نیم قبل بعلت ابتلای به زونای شدید در نواحی پشت و سمت راست سینه به پزشکان داخلی و پوست و اعصاب مراجعه نموده ولی با وجود مصرف داروهای مختلف از قبیل آنتی بیوتیک کورتن و ویتامینها و مسکن‌های قوی بهبود نیافته است . در تاریخ مراجعه نیز محل تاولهای زونا دردناک و بیمار احساس سوزش و فشار در پوست می نمودند در تاریخ ۳۹۱۱۲۱ بازمایشگاه مراجعه و مدت ۱۴ جلسه متوالی هم‌روزه بوسیله اولتراسون بطور موضعی و وراء فقره‌ای (۱) تحت درمان قرار گرفتند قدرت امواج بین ۸۰ الی ۲ وات برساتیمتر مربع و زمان هر جلسه بین ۵ تا ۱۰ دقیقه بوده است بیمار از جلسه چهارم به بعد بطور وضوح احساس آرامش نموده و بخصوص درد ریشه‌های اعصاب کاملا برطرف گشته است .

شرح حال بیمار پنجم - آقای ر. د. د. ۶۰ ساله ده ماه قبل به بیماری زونا دچار و انواع معالجات در ایشان بی‌اثر بوده است بطوریکه مدت ۳ ماه بعلت دردهای شدید تاولهای زونا بستری بوده‌اند در موقع مراجعه تاولها بهبود یافته ولی دردهای عصبی هنوز بشدت ادامه داشته است در تاریخ ۳۹۲۲۶ برانمائمی بانو ط الف . بیمار قبلی مراجعه و تحت درمان با امواج وراء صوتی قرار گرفتند . مشارالیه از جلسه دوم احساس بهبودی نموده و اکنون نیز تحت درمان قرار دارند .